

2011 – 2013 METAIS VYKDYTŲ MOKYMŲ IR KONSULTACIJŲ UŽSIENIO LIETUVIŲ JAUNIMO ORGANIZACIJOMS POVEIKIO ANALIZĖ

Analizės tikslas:

Šios analizės metu siekiama atlikti Jaunimo reikalų Departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Departamento) užsakymu 2011-2013 m. vykdytų mokymų ir konsultacijų užsienio lietuviams poveikio analizę, iširti jų efektyvumą. Tikimasi, jog parengta poveikio analizė atskleis, kiek vykdyti mokymai bei konsultacijos buvo naudingos užsienio lietuvių jaunimo organizacijoms, ar buvo pasiekti nusimatyti tikslai bei ar turėjo rengti mokymai bei konsultacijos tęstinumą.

Analizės metodika:

Ši analizė buvo vykdoma tiriant ataskaitas apie atliktus mokymus bei konsultacijas, atliekant kokybinę Departamento, užsakiusio mokymus, lektorių, vykdytųjų mokymus apklausą bei kiekybinę užsienio lietuvių, dalyvavusių mokymuose apklausą bei analizuojant visą minėtais būdais gautą informaciją.

TURINYS

1 psl.	Ižanga, analizės planas
2 psl.	Faktai apie emigraciją
3-6 psl.	Užsienio lietuvių vienijančių organizacijų analizė
6-8 psl.	“Globalios Lietuvos” strategijos ir mokymų bei konsultacijų tikslų pristatymas
9-18 psl.	Bendra vykdytų mokymų ir konsultacijų 2011-2013 metais analizė
18-20 psl.	Išvados ir rekomendacijos
20-23 psl.	Analizės priedai

Emigracija: faktai

2011 m. vykusio visuotinio gyventojų surašymo duomenimis, per 22 nepriklausomybės metus iš Lietuvos išvyko apie 769 tūkst. asmenų arba apie penktadalis Lietuvos gyventojų. 2004 - 2009 m. vidutiniškai per metus iš Lietuvos emigravo 16 tūkst. žmonių. 2010 ir 2011 m. šis skaičius gerokai išaugo – 2010 m. išvykimą deklaravo 83 tūkst. migrantų,

Nors emigracija pati savaime nėra neigiamas reiškinys, tačiau Lietuvos atveju dideli emigracijos mastai kelia šaliai nemažai iššūkių: kinta šalies demografinė struktūra (visuomenė sensta), ima trūkti darbo jėgos, nuteka protai. 2012 m. emigracijos mastai mažėjo (lyginant su 2010 m. ir 2011 m.), tačiau lyginant su 2006 - 2009 m. vis dar išliko dideli.

Daugiausia emigruojama į šias šalis: Jungtinę Karalystę, į kurią išvykimą pernai deklaravo 48 proc. visų emigrantų, Airiją (9 proc. emigravusiųjų), Vokietiją ir Norvegiją (po 8 proc.).

Didžioji dalis emigrantų – jauni darbingo amžiaus gyventojai. Net 76 proc. emigrantų yra 15 - 44 metų amžiaus.

Tarp Lietuvos gyventojų tokio amžiaus žmonės sudaro tik 40 proc. visų gyventojų. Ilgainiui jaunų žmonių mažėjimas dėl emigracijos, jeigu nevyksta priešpriešinys judėjimas (imigracija), sukelia rimtas demografines problemas – sensta visuomenė, mažėja santuokų, gimsta mažiau vaikų. Be to, vis mažesnis dirbančiųjų skaičius turi išlaikyti didesnę nedirbančiųjų skaičių. Atvirkštinė tendencija matoma lyginant vyresnio amžiaus emigrantų ir Lietuvos gyventojų skaičių. Tarp emigrantų 65+ metų žmonių yra apie 1 proc., tuo tarpu tarp Lietuvos gyventojų jie sudaro 18 proc.

Pagrindinės įvardijamos emigracijos priežastys:

- 1) palyginti mažas darbo užmokestis
- 2) aukštas nedarbo lygis,
- 3) socialinio nesaugumo jausmas,
- 4) teisingumo stoka,
- 5) nepatenkinamas darbdavių elgesys su darbuotojais, geresnės karjeros perspektyvos užsienyje.

Ižanga

Užsienio lietuvių vienijančios organizacijos

Lietuva – diasporinė valstybė, nuo seno patyrusi ne vieną emigracijos bangą. Skaičiuojama, kad šiandien už Lietuvos ribų gyvena apie 1,3 mln. lietuvių ir lietuvių kilmės žmonių, iš jų – apie 300 tūkst. yra Lietuvos Respublikos piliečiai.

Nors ir negyvendami Lietuvoje, lietuviai visame pasaulyje nuo seno būrėsi į įvairias organizacijas, kūrė ir puoselėjo bendruomeninę veiklą.

1949 m. birželio 14 d., remiantis Lietuvių charta, buvo įsteigta Pasaulio lietuvių bendruomenė (toliau – PLB), kurios misija: vienyti visus už Lietuvos ribų gyvenančius lietuvius; siekti išlaikyti, kurti bei ugdyti lietuvių tautos gyvastį: jos kalbą, kultūrą, papročius, tradicijas, ir remti Nepriklausomos Lietuvos valstybę. Šiandien PLB vienija 36 kraštų bendruomenes.

Praėjus beveik trim dešimtmečiams, 1972 m. per II Pasaulio lietuvių studijų dienas Kento universitete, Jungtinėse Amerikos Valstijose buvo įkurta užsienio lietuvių jaunimą vienijanti nevyriausybinių organizacijų – Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga (toliau – PLJS). Šios organizacijos tikslas – išlaikant lietuvišką identitetą, kurti aktyvią, pilietišką bei visuomenišką jaunimo bendruomenę pasaulyje. Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos nariais gali būti lietuvių kilmės, Lietuvos pilietybę turintys ir (ar) save laikantys lietuviais jauni asmenys nuo 16 iki 35 metų.

Šiandien, praėjus keturiasdešimt dviem metams po organizacijos įkūrimo, PLJS vienija 43 lietuvių jaunimo sąjungas ir bendruomenes visame pasaulyje ir turi įsteigusi atstovybę Lietuvoje.

Kaip minėta, pagrindinis PLB ir PLJS tikslas: vienyti ir atstovauti užsienyje gyvenančių lietuvių interesus, skatinti jų bendruomeninę ir visuomeninę veiklą.

Siekdama savo tikslų, PLJS vykdo šių rūšių veiklą:

- telkia ir vienija Pasaulio lietuvių jaunimą;
- atstovauja Pasaulio lietuvių jaunimo interesams valstybinėse, jaunimo ir kitose organizacijose, įskaitant ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenę, kurių veikla yra susijusi su Pasaulio lietuvių jaunimo poreikiais;

- plėtoja tarptautinius ryšius ir tarptautinį bendradarbiavimą su Lietuva bei organizacijomis, atstovaujančiomis Pasaulio lietuvių jaunimo interesams;
- rengia diskusijas, susitikimus, seminarus, konferencijas, koncertus ir kitus renginius, susijusias su PLJS veikla ir atitinkančius organizacijos tikslus;
- renka, analizuoja, apibendrina ir skleidžia informaciją apie Pasaulio lietuvių jaunimą, Kraštų sąjungas, PLJS ir Lietuvos bei kitų šalių jaunimo organizacijas ir valstybines institucijas, savo veikla tenkinančias Pasaulio lietuvių jaunimo poreikius, organizuoja informacinių leidinių aktualiomis Pasaulio lietuvių jaunimui temomis leidybą;
- rūpinasi PLJS veiklai reikalingų informacinių priemonių gamyba, platinimu ir pasikeitimu tarp Narių;

Užsienio lietuvių vienijančių organizacijų veikla 1991 - 2011 m.

Iki 1990 m. pagrindinis lietuvių išeiviją (taip pat ir jaunimą) vienijantis veiksnys buvo telkiamasis siekiant prisidėti prie Lietuvos nepriklausomybės siekimo, ruošiantis visomis išgalėmis (tiek žmogiškėmis, tiek finansinėmis) padėti Lietuvai¹.

Nagrinęjant PLB ir PLJS veiklos istoriją akivaizdu, kad šios organizacijos visomis išgalėmis stengėsi ne tik išlaikyti užsienyje gyvenančiųjų lietuvių bendruomenę (mokyti lietuvių kalbos, istorijos, pažinti jos kultūrą), tačiau drauge skleisti žinią apie mūsų šalies nepriklausomybės siekius. Šaltojo karo metu minėtos užsienio lietuvių organizacijos bendradarbiavimo su kitomis visuomeninėmis politinėmis išeivijos organizacijomis (tokiomis kaip Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo komitetas (VLIK), Lietuvos diplomatinė tarnyba ir kt.). Visos šios organizacijos veikė drauge siekdamos Vakarų pasaulio politikų dėmesio.

Užsienio lietuvių organizacijų dėka buvo kuriamos naujos lietuviškos veiklos formos: lietuvių bendruomenės nuo 1956 m. Šiaurės Amerikoje ėmė rengti Dainų šventę, vėliau – Tautinių šokių šventę, o 8-ojo dešimtmečio pabaigoje Dainų šventės išaugo iki Pasaulio lietuvių dienų, kai kartu pradėtos organizuoti lietuvių sporto žaidynės. Išeivijos lietuviai daugiausia išlaikė ryšį su Lietuva

¹ <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2014-01-30-kristina-usaite/113308>

per kultūrą ir mokslą – sukurta vadinamoji egzodo literatūra, buvo rengiami kultūros kongresai ir telkiami finansiniai fondai lituanistiniam švietimui bei kultūrai remti².

Atkūrus Lietuvos valstybingumą reikėjo iš naujo permąstyti PLB ir PLJS veiklos gaires, rasti būdų, kaip išlaikyti narius organizacijoje, palaikyti glaudesnius ryšius tarp užsienio lietuvių ir Lietuvos. Tiek PLB, tiek PLJS veiklose prasidėjo naujų veiklos formų ir būdų paieškos.

Šiuo laikotarpiu užsienio lietuvius vienijančios organizacijos toliau rūpinosi lituanistiniu švietimu, kultūros ir tautinio tapatumo puoselėjimu.

Konstitucinio teismo 2006 m. rudenį paskelbtas išaiškinimas, kad 2003 m. sausio 1 d. įsigaliojusios Pilietybės įstatymo nuostatos prieštarauja Konstitucijai, privertė Pasaulio lietuvių bendruomenę (PLB) mobilizuotis. Pasak jo, dviguba pilietybė leidžiama tiems, kurie iš Lietuvos pasitraukė iki Nepriklausomybės atkūrimo 1990-aisiais, taip pat tiems, kurie pilietybę įgijo automatiškai – gimdami arba per santuoką. Po šios datos savo noru priėmusieji kitos valstybės pasą neteko Lietuvos pilietybės.

Nuo 2006 m. iki šiol PLB aktyviai pasisako dvigubos pilietybės klausimu – siūlo ir registruoja įvairias įstatymo pataisas, kuria rezoliucijas, skelbia viešus pareiškimus. Šis klausimas pastaraisiais metais yra tapęs PLB veiklos ašimi.

Tuo tarpu Pasaulio lietuvių sąjunga (PLJS), Lietuvai atgavus nepriklausomybę, sunkiai formulavo savo veiklos gaires ir veikė gana pasyviai. Jos vadovai dalyvavo tradiciniuose renginiuose, rengė Pasaulio lietuvių jaunimo Kongresus, dalyvavo Pasaulio lietuvių Dainų ir šokių šventėse, kitose tradiciniuose išeivijos renginiuose. Svarbu pažymėti, jog nuo pat organizacijų įsikūrimo, aktyviausiai išeiviai veikė Šiaurės Amerikos regione.

PLJS veikla pastebimai suaktyvėjo Lietuvai įstojus į Europos sąjungą 2004 metais. To priežastis – Lietuvos jaunimo emigracija į įvairias Vakarų Europos ir Skandinavijos šalis. Išvykę studijuoti ar dirbti, lietuviai pradėjo domėtis užsienyje veikiančiomis bendruomeninėmis organizacijomis – jungtis prie jau vykdomos veiklos arba kurti naujas bendruomenes ir sąjungas.

² <http://www.šaltiniai.info/index/details/253>

Europoje gyvenantys lietuviai tapo itin aktyvūs – jie stiprino esamas užsienio lietuvių organizacijas ir steigė naujas. Pažymėtina, jog daugelis aktyviai veikusiųjų asmenų buvo patirties nevyriausybinėse organizacijose Lietuvoje įgiję asmenys.

Mažesni atstumai nuo Lietuvos, išvystytas susiekimas ir naujosios technologijos leido palaikyti glaudesnius ryšius su Lietuva, vystyti naujas veiklos formas. Užsienyje gyvenantiems lietuviams tapo svarbu ne tik palaikyti tautinį tapatumą ir rūpintis lituanistiniu švietimu, tačiau telktis tarpusavyje, keistis kontaktais, vystyti bendrą veiklą, galinčią turėti pridėtinės kiekvienam joje veikiančiam. Kontaktų mezgimas, asmeninių gebėjimų vystymas, lyderystė, projektų rašymas ir lėšų veiklai pritraukimas tapo vienos pagrindinių temų, kuriomis drauge norėjo diskutuoti užsienyje gyvenantys aktyvūs lietuviai.

2009 m. spalio 23 – 25 d., po daugiau nei trijų metų diskusijų, atstovai iš įvairių Europoje veikiančių lietuvių jaunimo sąjungų ir bendruomenių, siekdami užtikrinti efektyvesnę PLJS veiklą ir glaudesnius ryšius su Lietuvoje gyvenančiais lietuviais ir Lietuvoje veikiančiomis organizacijomis ir institucijomis bei prisidėti prie užsienio lietuvių veiklos kokybės gerinimo, įkūrė Pasaulio lietuvių jaunimo organizaciją Lietuvoje (toliau – PLJO). Ši, PLJS Kongresui 2011 m. gruodį patvirtinus, tapo oficialia Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos atstovybe Lietuvoje. Jos tikslas – pasaulio lietuvių jaunimo interesų atstovavimas Lietuvoje, bendradarbiavimas su Lietuvos NVO ir valstybinėmis institucijomis, užsienio lietuvių jaunimo telkimas, jų poreikių ir problemų sprendimas. Viena pagrindinių institucijų, su kuriomis užsienyje gyvenantys lietuviai bendradarbiavimo Lietuvoje dar iki PLJO įsikūrimo – Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Departamentas).

Departamento atstovai aktyviai dalyvavo 2008 m. vykusiam Europos lietuvių jaunimo suvažiavime Utenoje ir 2009 m. vykusiam suvažiavime Taline, kurio metu ir susibūrė iniciatyvinė grupė, jau po kelių mėnesių tapusi PLJO steigėjais.

Naujai įkurta organizacija, atstovaujanti užsienio lietuvių jaunimą, leido suaktyvinti bendradarbiavimą tarp Lietuvoje ir užsienyje gyvenančio jaunimo, aktyviau atstovauti jų interesus, stiprinti ir plėsti jaunų išeiivių tinklą.

2011 m. Departamento pagalba buvo kuriami PLJO veiklos planai, ieškoma būdų, kaip stiprinti lietuvių jaunimo gyvenančio Lietuvoje tinklą.

Globalios Lietuvos strategija

2011 m. kovo 30 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą 2011-2019 m. programą. Ji teigia, kad „Lietuva yra pasiryžusi pakeisti valstybės santykį su Lietuvos tautos dalimi užsienyje ir ryšių su diaspora valstybės politiką grįsti „Globalios Lietuvos“ idėja <...> Pagrindinė jos idėja: esame viena Lietuvos tauta ir kiekvienas motyvuotas lietuvis ar su Lietuva save siejantis asmuo yra svarbus ir reikalingas Lietuvai, nesvarbu, kur jis dirbtų ir gyventų, kiekvienas savo žiniomis, idėjomis ir patirtimi gali prisidėti prie valstybės ir visuomenės pažangos”³.

„Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011–2019 metų programa (toliau – Programa) – plėtros programa, parengta bendradarbiaujant užsienio lietuviams, Pasaulio lietuvių bendruomenei, valstybės institucijoms ir įstaigoms, nevyriausybiniams organizacijoms ir konsultuojantis su Lietuvos visuomene. Programoje numatyta pasiekti, kad lietuvis, kad ir kur jis gyventų, jaustųsi „Globalios Lietuvos“ dalimi ir dalyvautų valstybės gyvenime⁴.

Už šios strategijos įgyvendinimą yra atsakingos 13 valstybės institucijų ir įstaigų⁵.

Siekiant sutelkti Lietuvos diasporą valstybei stiprinti ir jos vardui garsinti numatytos dvi veiklos kryptys⁶:

- 1) stiprinami ryšiai su profesionalais – konkrečiais asmenimis, turinčiais laimėjimus profesinėje srityje, pripažintais savo buvimo šalyje ir galinčiais labai konkrečiais projektais prisidėti prie Lietuvos gerovės kūrimo;
- 2) stiprinamos užsienio lietuvių bendruomenės ir organizacijos, ne tik gerai organizuotos, pripažintos buvimo šalyje, turinčios nepriklausomą finansavimo pagrindą ir vadovaudamosi aiškiais tikslais gali suburti diasporą ir įgyvendinti visai valstybei svarbius projektus.

3

http://www.urm.lt/uploads/default/documents/globali_lietuva/teisinis_reglamentavimas/Globalios%20Lietuvos%20programa.pdf

⁴ Ibid.

⁵ http://www.urm.lt/uploads/default/documents/Papildomas_menui/Globali_lietuva/GLprograma.pdf

⁶ <http://www.urm.lt/default/lt/globali-lietuva>

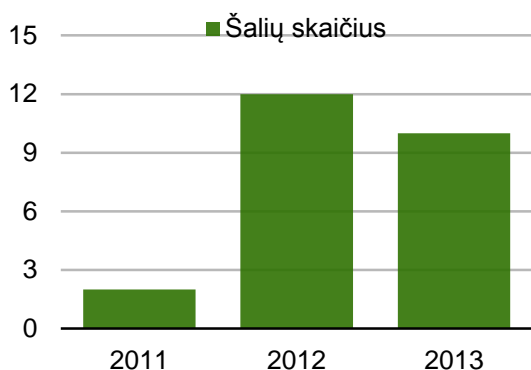
Taigi, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, įgyvendindamas „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011–2019 metų programą, 2011 – 2013 m. vykdė mokymus ir konsultacijas užsienio lietuvių jaunimo organizacijoms.

Viso 2011 –i2013 m. JRD užsakė ir įvykdė 24 mokymus ir 78 konsultacijas užsienio lietuvių jaunimui.

Bendra vykdytų mokymų ir konsultacijų 2011-2013 metais analizė

2011 m.	2012 m.	2013 m.
strateginiai mokymai		
Prancūzija	Danija	Turkija
Vokietija	Jungtinė Karalystė	Lenkija
	Rusija	Airija
	Graikija	Švedija
	Beneliuksas	Vokietija
	Vengrija+Austrija	Estija
	Suomija	Norvegija
	JAV	
	Bulgarija	
teminiai mokymai		
	Projektų rašymo mokymai Londone (Jungtinė Karalystė)	Projektų rašymo mokymai Taline (Estija)
	Išteklų valdymo mokymai Paryžiuje (Prancūzija)	Lyderystės mokymai Vilniuje (Lietuva)
	Komandos formavimo mokymai Rygoje (Latvija)	Viešųjų ryšių mokymai Vilniuje (Lietuva)
konsultacijos		
	46	32

Matyti, jog daugiausia mokymų įvykdyta antraisiais šios programos įgyvendinimo metais, 2012 m.

(12), kiek mažiau 2013 m. (10), mažiausiai - pirmaisiais, t.y. 2011 m. (2).

Siekiant atlikti išsamią poveikio mokymų ir konsultacijų analizę, buvo atliktos kokybinės 3 tikslinių grupių apklaustos.

- 1) Departamento atstovų
- 2) Lektorių, vedusių mokymus ir konsultacijas
- 3) Užsienio lietuvių, dalyvavusių mokymuose ir konsultacijose

Tolesnėje analizės dalyje nagrinėsime šių trijų tikslinių grupių atsakymus į klausimus apie 2011-2013 m. vykusius mokymus ir konsultacijas skirstant juos į etapus:

- *mokymų ir konsultacijų tikslai*
- *mokymų ir konsultacijų planavimas*
- *mokymų ir konsultacijų vykdymas ir metodika*
- *mokymų ir konsultacijų poveikis*

Visus tikslinėms grupėms parengtus klausimynus rasite šios analizės **prieduose**.

MOKYMŲ IR KONSULTACIJŲ TIKSLAS

Departamento atstovų teigimu, mokymai ir konsultacijos užsienio lietuviams buvo vykdomos siekiant:

- pakelti efektyvumo lygį organizacijų veikloje,
- siekiant efektyviai įgyvendinti Departamentui pavestas Globalios Lietuvos strategijos priemonės,
- suburti užsienyje gyvenančius jaunos lietuvius, juos sustiprinti bei susipažinti su problemomis, su kuriomis susiduria svetur gyvenantys jauni lietuviai;

Departamento atstovai, be išvardintų tikslų, paminėjo ir ryšio su užsienyje gyvenančiais lietuviais svarbą, lietuvių kalbos puoselėjimą bei grįžimo į Lietuvą skatinimą. Taip pat buvo pažymėta, jog jokios panašaus pobūdžio veiklos su užsienio lietuviais iki 2011 m. rengiamos nebuvo.

MOKYMŲ IR KONSULTACIJŲ PLANAVIMAS

Išanalizavus lektorių, vykdžiusių mokymus ir konsultacijas ir užsienio lietuvių, dalyvavusių juose atsakymus, matyti, kad visi mokymai ir konsultacijos buvo planuojamos, pirmiausia, susisiekus su užsienio lietuvių atstovais, taip pat bendradarbiaujant su Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos atstovybe Lietuvoje. Bendradarbiaujant visoms pusėms kiekvienais metais buvo sudaromas sąrašas šalių, kuriose turėtų vykti mokymai.

Pabrėžtina, jog mokymų planavimas buvo itin svarbus procesas norint tinkamai pasirengti būsimiems mokymams ir konsultacijoms. Tam atlikti buvo stengiamasi sužinoti užsienio lietuvių sąjungų ir iniciatyvinių grupių būklę, poreikius, problemas, su kuriomis jos susiduria savo veiklose. Didžioji dalis tokio pobūdžio derinimų vyko elektroninių susirašinėjimų būdu, kita dalis - pokalbiu Skipe arba telefonu.

Sužinoję organizacijų ir grupių poreikius, lektoriai rengdavo būsimų mokymų preliminarias programas, kurias vėliau derindavo su visomis suinteresuotomis pusėmis: užsienio lietuvių organizacijų atstovais, Departamento atstovais ir PLJO atstovais.

MOKYMŲ IR KONSULTACIJŲ METODIKA IR VYKDYMAS

Išsiaiškinus užsienio lietuvių organizacijų poreikius ir suderinus programas lektoriai vykdavo į pasirinktas šalis vykdyti 18 val. trukmės mokymų. Pabrėžtina, jog mokymai dažniausiai būdavo rengiami savaitgaliais, t.y. šeštadienį ir sekmadienį, tam, jog jose galėtų dalyvauti kuo didesnis užsienyje gyvenančių lietuvių skaičius. Norėdami iš anksto susipažinti su lektoriumi, užsienio lietuviai “neformaliąją” mokymų dalį pradėdavo jų išvakarėse, t.y. penktadienį vakare. Tokiu neformalių pokalbių metu būdavo ne tik susipažįstama tarpusavyje, tačiau aptariama būsima programa, derinami laikai, o kartais netgi temos ar metodika.

Lektorių apklausa parodė, jog visi jie taikydavo metodus, atsižvelgdami į realius mokymų dalyvių poreikius ir, reikalui esant, juos keisdavo.

Mokymų metu teorinės žinios buvo derinamos su praktinėmis užduotimis, simuliaciniais žaidimais/veiklos situacijomis.

Pasak lektorių, mokymų metu buvo taikomi šie metodai:

- darbas komandoje,
- užduočių pristatymai ir diskusijos,
- praktinės/simuliacinės užduotys,
- atvejų analizės,
- ateities scenarijų modeliavimo,
- laiko ir veiklų planavimo veiksmų planui sukurti skirti metodai
- narių pritraukimo ir motyvavimo veiklai skirti metodai
- koučingo metodai

MOKYMŲ DALYVIŲ SKAIČIUS

Mokymuose dalyvavusiųjų skaičius svyravo nuo 7 iki 30, priklausomai nuo šalies ir lietuvių bendruomenės joje dydžio bei organizacijos aktyvumo. Vidutinis dalyvavusiųjų skaičius: 12 asmenų. Pabrėžtina, jog didesnis skaičius (vidutiniškai apie 22 asmenis) dalyvavo teminiuose mokymuose, kuriuose būdavo kviečiami dalyvauti kelių šalių ar net regionų atstovai.

Viso 2011-2013 m. mokymuose dalyvavusių skaičius: 297.

MOKYMŲ DALYVIŲ MOTYVACIJA

Absoliuti dauguma užsienio lietuvių, dalyvavusių mokymuose, teigė, jog išgirdę apie galimybę, buvo suinteresuoti juose dalyvauti.

Dalyvių motyvacija (dažniausiai išvardintos priežastys):

- žingeidumas
- smalsumas
- noras išmokti kažko naujo asmeniškai
- noras tobulėti
- noras sukurti ar sustiprinti bendruomenę
- noras įgauti motyvacijos veiklai
- noras įgyti bendruomeninių veiklos vykdymo žinių
- pasidalinimas gerąja ir blogąja patirtimis
- noras susirasti bendraminčių, draugų, kontaktų
- proga tobulėti
- naudinga patirtis

80 % apklaustųjų teigė, jog apie galimybę dalyvauti mokymuose sužinojo iš Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos (PLJS) ir jos atstovybės Lietuvoje (PLJO): tiek elektroninių laiškų, tiek žinučių socialiniuose tinkluose pagalba. Likusi dalis šią informaciją gavo iš bendruomenės/sąjungos užsienyje vadovų ar atstovų.

Taip pat, daugiau nei pusė visų respondentų atsakė, jog jokiose panašaus pobūdžio mokymuose anksčiau nėra dalyvavę (išskyrus pavienes asmeninio tobulėjimo paskaitas ar panašaus pobūdžio paskaitas universitete).

Ištyrus lektorių, vedusių mokymus ataskaitas ir anketas paaiškėjo, jog mokymuose dalyvavusiems užsienio lietuviams labiausia trūko žinių ir kompetencijų šiose srityse:

- Strateginio ir veiklos planavimo,
- narių motyvacijos ir ugdymo,

- laiko planavimo
- organizacijų kūrimo ir veiklos vystymo,
- komandos formavimo,
- finansų pritraukimo ir valdymo,
- projektų rašymo,
- organizacinių ir Lietuvos institucijų veiklos supratimo,
- identiteto formulavimo.

Lektoriai sutartinai pabrėžė, jog užsienyje jau įsiteigusios ir veikiančios organizacijos gali būti apibūdinamos kaip “klubai”, kuriose susiburia bendraminčiai, norintys veikti drauge, tačiau nežinantys, kaip tiksliai organizuoti savo veiklą, kaip ją planuoti ir kokių tikslų siekti drauge.

Be esminių, jau minėtų metodikų, lektoriai ar su jais vykdavę PLJS ar PLJO atstovai supažindindavo mokymų dalyvius su užsienio lietuvių veikla kitose šalyse, jų gerąją ir blogąją patirtimi. Apklausti užsienio lietuviai pabrėžė, jog tokio pobūdžio informacija buvo itin naudinga norint suprasti, kokią veiklą ateityje užsiimti.

MOKYMŲ POVEIKIS

Norint iširti ir pateikti vykdytų mokymų ir konsultacijų analizę, pirmiausia, būtina suvokti tikslus, kurių siekia bendruomeninėje veikloje dalyvaujantys užsienio lietuviai.

Paprašius užsienio lietuvių apibūdinti savo bendruomenės ar sąjungos misiją ar strategiją, daugelis įvardijo šiuos motyvus:

- suburti ir vienyti aktyvų lietuvių jaunimą,

- palengvinti lietuvių integraciją į visuomenę ,
- formuoti teigiamą lietuvių įvaizdį užsienyje,
- garsinti Lietuvos vardą,
- skatinti pilietiškumą,
- išlaikyti socialinius, emocinius ir profesinius tarpusavio ryšius bei ryšius su Lietuva,
- kurti kontaktų tinklą,
- skatinti jaunimo veislumo, verslo ryšių su Lietuvą stiprinimą.

Norėdami išsiaiškinti, ar savo misijų ir tikslų siekimui organizacijos yra susiformulavusios ilgalaikes ir trumpalaikes veiklos strategijas, sužinojome, jog šios buvo suformuluotos tik mokymų užsienio lietuvių organizacijoms 2011-2013 m. metu. **Rezultatas: 100 % apklaustųjų teigė turintys ilgalaikes ir trumpalaikes veiklos strategijas. Deja, praktiškai įgyvendinamos yra dažniausiai tik trumpalaikės strategijos. To priežastis - dažna narių, o ypač lyderių jose kaita.**

Šios analizės metu buvo naudojama penkiabalė vertinimų skalė: 1-blogai, 2-prastai, 3-vidutiniškai, 4-gerai, 5-labai gerai;

Paprašyti įvertinti užsienio lietuvių organizacijų veiklą iki mokymų ir konsultacijų, daugiausia užsienio lietuvių skyrė tris (3) balus, t.y. vidutinišką savo veiklos vertinimą.

Mokymus vykdę lektoriai šių organizacijų veiklos kokybę įvertino taip pat, kaip ir patys užsienio lietuviai, daugiausia skirdami tris (3) balus, t.y. vidutinišką vertinimą.

MOKYMŲ IR KONSULTACIJŲ VERTINIMAS

Paklausti, kaip vertina vykusią mokymų ir konsultacijų kokybę ir įgytų žinių naudingumą, absoliuti dauguma užsienio lietuvių atsakė, jog vykę mokymai ir konsultacijos buvo naudingos, jog jie padėjo susiformuoti veiklos strategiją, veiklos planus, suvokti savo asmenines bei organizacines stip-

rybes bei silpnybes, taip pat suteikė žinių, kaip rašyti projektus, motyvuoti narius, prisitraukti lėšų, reikalingų veiklai.

Dalis atsakiusiųjų pabrėžė, jog šie mokymai padėjo iki tol buvusiai klubinei veiklai, bendraminčių būriui tapti oficialia organizacija, susikurti įstatus, suformuluoti valdybą, nusibrėžti tikslus ir suformuluoti veiklos planus. **Pabrėžtina, jog po 2011-2013 m. vykusių mokymų įsisteigė 7 naujos bendruomeninės organizacijos: Prancūzijoje, Danijoje, Suomijoje, Norvegijoje, Turkijoje, Egipte, Austrijoje.**

Lektoriai ir Departamento atstovai, paprašyti įvertinti atliktų mokymų ir konsultacijų kokybę, juos įvertino vidutiniškai keturiais (4) balais (“gerai”).

Taip pat, norint įvertinti lektorių vedusių mokymus ir konsultacijas, darbą, užsienio lietuviai buvo paprašyti jų darbą įvertinti penkiabalėje (5) skalėje. 98% apklaustųjų užsienio lietuvių skyrė aukščiausią įvertinimą (t.y. 5 balus, įvertinimu “labai gerai”).

Norėdami iširti kokybinį atliktų mokymų ir konsultacijų poveikį, užsienio lietuviai ir lektoriai buvo paprašyti įvardinti penkis (5) jaunimo sąjungos/bendruomenės požymius, geriausiai nusakančius pokytį po vykdytų mokymų ir konsultacijų. Susumavus visus paminėtus požymius galima išskirti šiuos penkis:

- 1) padidėjusi narių motyvacija
- 2) apibrėžtos organizacijos veiklos kryptys ir planai
- 3) apibrėžta organizacijos struktūra ir atsakomybės sritys
- 4) ženkliai suaktyvėjusi organizacijos veikla ir narių skaičius
- 5) užmegzti ryšiai su Lietuvos institucijomis, organizacijomis, pavieniais žmonėmis (nuomonių lyderiais)

Panašūs kokybiniai požymiai buvo paminėti ir mokymas bei konsultacijas vedusių lektorių:

- 1) veiklos kryptingumas ir planavimas
- 2) narių motyvacija
- 3) organizacijos struktūriniai pokyčiai (įstatai, strategija, veiklos planai, valdybos struktūra)
- 4) susipažinimas ir užmegzti kontaktai su Lietuvos institucijomis bei organizacijomis
- 5) organizacijos efektyvumo padidėjimas

Paprašyti įvertinti jaunimo bendruomenių ir sąjungų veiklą po mokymų ir konsultacijų, užsienio lietuviai savo veikloms skyrė labai gerus ir gerus įvertinimus (t.y. 4 ir 5 balus), o lektoriai - gerus (t.y. 4 balus).

Renkant medžiagą šiai analizei taip pat norėta sužinoti, kokį tiesioginį ir netiesioginį poveikį, Departamento atstovų manymu, šie mokymai ir konsultacijos padarė lietuvių jaunimo bendruomenės užsienyje veiklai. Pasak jų, **tiesioginis poveikis pasireiškė padidėjusia užsienio lietuvių motyvacija veikti bei vienytis, o netiesioginis – puoselėjama lietuvišką, lietuvių kalba.**

Be kita ko, sužinota, jog vykdyti mokymai ir konsultacijos padėjo Departamentui užmegzti santykius su užsienio lietuvių jaunimo sąjungomis, palaikyti su jais ryšius, vertinti jų poreikius.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Šia analize siekta sužinoti, kiek vykdyti mokymai bei konsultacijos buvo naudingos užsienio lietuvių jaunimo organizacijoms, ar buvo pasiekti nusimatyti tikslai bei ar turėjo rengti mokymai bei konsultacijos tęstinumą.

Ištyrus mokymų ir konsultacijų ataskaitas bei Departamento, lektorių ir užsienių lietuvių atsakymus į klausimus apie organizacijos tikslus, veiklą, mokymų naudingumą bei poveikį, paaiškėjo, jog užsienio lietuvių jaunimo organizacijos teigiamai vertina vykusius mokymus ir įvardino konkrečius kokybinius pokyčius, sustiprinusius minimas organizacijas.

Pasak Departamento, mokymai ir konsultacijos užsienio lietuviams buvo vykdomi siekiant:

- įdiegti struktūrą ir pakelti efektyvumo lygį organizacijų veikloje,
- siekiant efektyviai įgyvendinti Departamentui pavestas Globalios Lietuvos strategijos priemones,
- suburti užsienyje gyvenančius jaunos lietuvius, juos sustiprinti bei susipažinti su problemomis, su kuriomis susiduria svetur gyvenantys jauni lietuviai;

Atsižvelgiant į išvardintus tikslus, galima teigti, jog mokymai ir konsultacijos turėjo teigiamą poveikį užsienio lietuvių jaunimo organizacijoms, padėjo ne tik sustiprėti ir įgyti naujų kompetencijų, tačiau dar labiau suvienijo lietuvius užsienyje, motyvavo juos bendruomeniniam darbui, sustiprino jų ryšius su Lietuva ir tokiu būdu realizavo veiklas, numatytas “Globalios Lietuvos” strategijoje.

2011 – 2013 m. vykusių mokymų ir konsultacijų metu buvo stiprinamas užsienio lietuvių jaunimo organizacijų tinklas ir juos vienijanti organizacija – Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga. 2011 m. šį jaunimo organizacija vienijo 32 lietuvių jaunimo sąjungas užsienyje. 2014 m. viduryje tokių jau buvo 43.

2012 m. vasarą šį organizacija surengė precedento neturintį renginį – po pasaulį pasklidusių lietuvių ir Lietuvoje gyvenančių lietuvių susitikimą, Pasaulio lietuvių susitikimą, kurio pagrindinė idėja: diasporos ir Lietuvos tarpusavio ryšių skatinimas, bendradarbiavimas ir svarbiausių šaliai problemų sprendimas drauge. 2014 m. liepą šis renginys surengtas antrą kartą. Taigi, galima teigti, jog vykę mokymai tiesiogiai prisideda prie “Globalios Lietuvos” strategijos realaus įgyvendinimo.

Pasak Departamento atstovų, šiuo mokymus planuojama rengti, kadangi tokiu būdu palaikomas nuolatinis ryšys su užsienyje gyvenančiu Lietuvos jaunimu, jie motyvuojami veikti, vienytis bei, kaip jau minėjau anksčiau, tokiu būdu puoselėjamos lietuviškos vertybės, kalba.

UŽSIENIO LIETUVIŲ REKOMENDACIJOS MOKYMŲ IR KONSULTACIJŲ RENGĖJAMS

Siekiant, jog ši rekomendacija būtų kuo efektyvesnė, respondentai, dalyvavę apklausoje, buvo paprašyti pateikti rekomendacijas mokymų ir konsultacijų rengėjams. Pasak užsienio lietuvių:

- būtų naudinga rengti daugiau tikslinių (teminių) mokymų, pvz.: lėšų pritraukimo, laiko planavimo, narių motyvavimo.
- rengti daugiau bendrų, tarpsajunginių mokymų, kurių metu skirtingos organizacijos dalintųsi gerąja patirtimi, mezgtų ryšius su kitomis organizacijomis, drauge vykdytų įvairius projektus ir veiklas;

LEKTORIŲ REKOMENDACIJOS DEPARTAMENTUI

Paprašyti įvardinti rekomendacijas Departamentui, lektoriai ir konsultacijų vykdytojai įvardijo:

- daugiau kompleksinio veikimo, t.y. ne tik mokymų ir konsultacijų, tačiau taip pat metodinės medžiagos, patarimų rinkinio, naujų įrankių kūrimo.
- efektyvesnio bendradarbiavimo tarp Lietuvoje ir užsienyje veikiančių NVO skatinimas
- regioninių užsienio lietuvių bendradarbiavimo, jų informatyvumo apie Lietuvos aktualijas skatinimas

UŽSIENIO LIETUVIŲ REKOMENDACIJOS TOLIMESNIAM BENDRADARBIAVIMUI

Siekiant išsiaiškinti užsienio lietuvių poreikius, buvo paprašyta atsakyti, kokie yra užsienio lietuvių sąjungų/bendruomenių santykiai ir bendradarbiavimas su Lietuvos organizacijomis ir institucijomis bei, ar, jų nuomone, veikla, kurią Lietuvos institucijos vykdo su užsienio lietuviais yra pakankama.

Jų teigimu, bendravimo ir bendradarbiavimo galėtų būti daugiau. Jie vertina tai, kas dėl jų yra vykdoma, tačiau intensyvesnis bendradarbiavimas galėtų turėti dar didesnės abipusės naudos. Pasak

jų, aktyviausiai bendradarbiavimas vyksta su Pasaulio lietuvių sąjungos atstovybe Lietuvoje, Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerija bei diplomatinėmis atstovybėmis užsienyje. **Daugelis respondentų pažymėjo, jog norėtų gauti daugiau aktualios informacijos apie esamą situaciją Lietuvoje, apie grįžimo, įsidarbinimo galimybes.**

ANALIZĖS PRIEDAS NR.1

KLAUSIMYNAS, SKIRTAS UŽSIENIO LIETUVIŲ JAUNIMO ORGANIZACIJŲ NARIAMS

1. Kaip apibūdintumėte savo bendruomenės/sjungos misiją, strategiją? *(iki 200 žodžių)*
2. Ar turite ilgalaikę ir (ar) trumpalaikę veiklos strategiją? Jei taip, ar ja vadovaujamasi? Jei ne, kodėl nesivadovaujama?
3. Iš kur sužinojote apie galimybę surengti mokymus jūsų šalyje?
4. Ar jūsų sąjungos/bendruomenės nariai buvo suinteresuoti dalyvauti mokymuose ir konsultacijose? *(taip/ne ir kodėl)*
5. Ar esate anksčiau dalyvavę panašaus pobūdžio mokymuose? *(taip arba ne)*
6. Kaip įvertintumėte sąjungos/bendruomenės veiklą iki mokymų ir konsultacijų? *(skalėje nuo 1 iki 5)*
7. Ar mokymų ir konsultacijų metu įgytos žinios ir patirtis jums buvo naudingos? *(taip/ne ir kodėl)*
8. Kaip įvertintumėte lektorių, vedusių mokymus ir konsultacijas, darbą? *(skalėje nuo 1 iki 5)*
9. Kaip įvertintumėte sąjungos/bendruomenės veiklą po mokymų ir konsultacijų? *(skalėje nuo 1 iki 5)*
10. Įvardinkite 5 požymius, geriausiai nusakančius pokytį po vykdytų mokymų ir konsultacijų?
11. Kokie jūsų sąjungos/bendruomenės santykiai su Lietuvos organizacijomis ir institucijomis, kaip ir su kuo dirbate, kaip vertinate bendradarbiavimą?
12. Ar, jūsų nuomone, veikla (bendri projektai, vykdomi mokymai, inicijuojami renginiai, skiriamas finansavimas), kurią Lietuvos institucijos vykdo su užsienio lietuviais, yra pakankama?
13. Jūsų rekomendacijos mokymų ir konsultacijų rengėjams. *(iki 200 žodžių)*

ANALIZĖS PRIEDAS NR.2

KLAUSIMYNAS, SKIRTAS MOKYMUS IR KONSULTACIJAS UŽSIENIO LIETUVIŲ JAUNIMO ORGANIZACIJOMS VYKDŽIUSIEMS LEKTORIAMS

1. Kokius mokymus ir konsultacijas vykdėte? (*bendras kiekis, šalių pavadinimai ir temų pavadinimai*)
2. Kokią metodiką taikėte kurdami ir derindami mokymų programą su užsienio lietuviais?
3. Kokią metodiką taikėte veddami mokymus ir konsultacijas?
4. Kokio pobūdžio žinių ir kompetencijų labiausiai trūko užsienio lietuviams?
5. Kiek žmonių dalyvavo mokymų metu?
6. Kaip vertinate atliktų mokymų ir konsultacijų kokybę? (*skalėje nuo 1 iki 5*)
7. Kaip įvertintumėte jaunimo bendruomenių ir sąjungų veiklą iki mokymų ir konsultacijų? (*skalėje nuo 1 iki 5*)
8. Kaip įvertintumėte jaunimo bendruomenių ir sąjungų veiklą po mokymų ir konsultacijų? (*skalėje nuo 1 iki 5*)
9. Įvardinkite 5 jaunimo sąjungos/bendruomenės požymius, geriausiai nusakančius pokytį po vykdytų mokymų ir konsultacijų?
10. Jūsų rekomendacijos Departamentui (*iki 200 žodžių*).

ANALIZĖS PRIEDAS NR.3

KLAUSIMYNAS, SKIRTAS DEPARTAMENTO ATSTOVAMS

1. Kokių tikslų nutarta rengti mokymus ir konsultacijas užsienio lietuviams?
2. Ar panašaus pobūdžio mokymai buvo rengiami iki 2011 m. metų? (*taip arba ne*)
3. Kokį tiesioginį ir netiesioginį poveikį šie mokymai ir konsultacijos padarė jūsų (t.y. Departamento) veiklai?
4. Kokį tiesioginį ir netiesioginį poveikį, jūsų manymu, šie mokymai ir konsultacijos padarė lietuvių jaunimo bendruomenės užsienyje veiklai?
5. Kaip vertinate atliktų mokymų ir konsultacijų kokybę? (*skalėje nuo 1 iki 5*)
6. Ar planuojate ateityje tęsti šią veiklą? (*taip arba ne ir kodėl*)